

ДЕРЖАВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: НОВИЙ ТЕРМІН ПОЛІТИЧНОЇ ТА ПРАВОВОЇ НАУКИ

STATE IDENTITY: A NEW TERM OF POLITICAL AND LEGAL SCIENCE

Ліпкан В.А.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Академії праці, соціальних відносин і туризму*

У статті вперше науково обґрунтована концепція державної ідентичності. На основі аналізу чинного законодавства, з'ясована контраверсійність легітимованих дефініцій національної та громадянської ідентичності. Стаття написана на основі підходів та концепцій політичного інституціоналізму, безпекознавства, Real Politik, етатизму, символічного інтеракціонізму, правової антропології щодо дослідження держави в умовах нелінійного розвитку в рамках певного геостратегічного ландшафту. Підкреслюючи на іманентну турбулентність міжнародної безпекової архітектури, масштабування поза правового впливу транснаціональних корпорацій на державну політику різних країн акцентовано на засадничій ролі держави та ефективно функціонуючої інституційної системи та її значенням для гарантування суверенітету.

Наведено комплекс корелюючих детермінант державності і державної ідентичності. Встановлено дериват ключових термінів, що описують державну ідентичність: державність, державотворення, державна мова, державні інтереси, цінності держави, загрози державі, політика державної безпеки, територія держави, простір держави, територіальна цілісність, недоторканність державного кордону, суб'єктність Української Держави, міжнародно-правове визнання, непорушність конституційного ладу, заснованого на принципах балансу та розподілу влади. Здатність до забезпечення відповідних явищ, що описуються наведеними вище термінами, може становити комплекс ознак, що структурують та описують державну ідентичність як цілісне явище.

Аргументовано необхідність виокремлення державної ідентичності як самостійного виду ідентичності і трактування її ключовою засадою реалізації державності. Наголошено, що розвиток теоретичних засад і практичне утвердження державної ідентичності відіграє стратегічну роль у творенні геостратегії і забезпеченні державної безпеки та стійкості Української Держави в умовах гібридної війни, внутрішніх загроз та глобальних трансформацій.

У статті обґрунтовано неповноту досліджень, в яких акцент здійснено лише на національній та громадянській ідентичності, презентації цивілізаційної ідентичності поза контекстом державної. Подано аргументи щодо некоректності визначення поняття громадянської ідентичності у профільному законі. Сформовані пропозиції щодо утвердження державної ідентичності.

Ключові слова: державна ідентичність, національна ідентичність, державна безпека, державність, державотворення, правотворення, стратегічні комунікації, стратегічна політика, інституційна система, державні інтереси, геостратегія, стійкість інституційної системи.

The article scientifically substantiates the concept of state identity for the first time. Based on an analysis of current legislation, the controversy surrounding the legitimized definitions of national and civic identity has been clarified. The article is written using approaches and concepts from political institutionalism, security studies, Realpolitik, etatism, symbolic interactionism, and legal anthropology in the context of studying the state under conditions of nonlinear development within a specific geostrategic landscape. By emphasizing the inherent turbulence of the international security architecture and the extralegal influence of transnational corporations on state policies in various countries, the article underscores the fundamental role of the state and its effectively functioning institutional system, as well as its importance in ensuring sovereignty.

A set of correlating determinants of statehood and state identity is provided. The derivation of key terms that describe state identity has been established, including: statehood, state-building, state language, state interests, state values, threats to the state, state security policy, state territory, state space, territorial integrity, the inviolability of state borders, the subjectivity of the Ukrainian State, international legal recognition, and the inviolability of the constitutional order, which is based on the principles of balance and the separation of powers. The ability to ensure the phenomena described by these terms constitutes a set of features that structure and describe state identity as a holistic concept.

The article argues for the need to distinguish state identity as a separate type of identity and to interpret it as a key foundation for the realization of statehood. It emphasizes that the development of theoretical foundations and the practical establishment of state identity play a strategic role in shaping geostrategy and ensuring the security and resilience of the Ukrainian State amidst hybrid warfare, internal threats, and global transformations.

The article also highlights the incompleteness of studies that focus solely on national and civic identities, while presenting civilizational identity outside the context of state identity. Arguments are made regarding the incorrect definition of civic identity in the relevant law. Proposals for the establishment of state identity have been formulated.

Key words: state identity, national identity, state security, statehood, state-building, law-making, strategic communications, strategic policy, institutional system, state interests, geostrategy, stability of the institutional system.

Концепт національної ідентичності міцно посів своє місце у фокусі правових і політологічних розвідок. Ба більше, у 2022 році було прийнято Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [1], в якому визначено мету, завдання, принципи, напрями, особливості формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності як складової забезпечення національної безпеки України.

Таким чином, на законодавчому рівні порізнено два види ідентичності:

1) **національна ідентичність** – стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями;

2) **громадянська ідентичність** – стійке усвідомлення громадянином України, закордонним українцем свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством.

Чи є даний підхід стосовно виділення та легітимації лише цих двох видів ідентичності вірним?

Можу констатувати, що наразі відбувається концептуалізація категорії «ідентичність» у міждисциплінарному контексті. Даний процес здійснюється через вивчення процесів, явищ, чинників, причин та умов, які формують уявлення про дане поняття. Водночас ідентичність має відповідати певній сутності і за даного випадку потрібно ширше розуміння ідентичності аніж узвичаєно дається в різноманітних словникових джерелах як «тотожність, однаковість» [2, с. 233-234].

Чи є ідентичність феноменом антропологічним і яким онтологічним змістом воно обмежується? Чи може поняття «ідентичності» претендувати на визнання правовою категорією, адже на рівні політології дане поняття має широку інтерпретацію. Так, у політологічному словнику за редакцією *Н. Хоми* надається визначення таки поняттям, як: ідентичність, ідентифікація, ідентичність гендерна, ідентичність мовно-політична, ідентичність територіальна [3, сс. 235-241]. Водночас в політологічному словнику за редакцією *М. Головатого* [4], а також політологічному енциклопедичному словнику за редакцією *В. Горбатенка* визначення даного терміна взагалі відсутнє [5].

Якщо виходити із того посилу, що ідентичність може трактуватися як екзистенційна самотождність, потрібно увиразнити тенденцію до розмивання значення даного поняття: як *результату* самоототожднення і його процесу.

Якщо ми «стверджуємо українську національну ідентичність», то ми здійснюємо процес

ототожднення чи маємо результат усвідомлення належності до української нації? Семантичною ознакою ідентичності виступає «тотождність», однак вона, за умови послуговування інтеракціоністським підходом може трактуватися як пошук людини себе самої або ж пошук свого місця серед інших. Більше того, зв'язок з мовою, традиціями, культурою передбачає виявлення сформованого та усвідомленого інтересу до внутрішніх та зовнішніх вимірів існування української нації.

Ці питання на моє переконання тісно пов'язані із питаннями **державності**.

На думку укладачів колективної монографії з питань цивілізаційної ідентичності «українській цивілізації притаманні мобілізаційно-модернізаційний алгоритм соціального розвитку й особливий культурний код як сукупність колективно-несвідомих образів, цінностей і установок. Адже державність, будучи «політичним обручем», що стягує гетерогенний соціокультурний простір, задає єдиний у ній нормативно-ціннісний порядок (символічний універсум)» [6, с. 70].

Тож розвій культурних цінностей, української мови, традицій уможливується в рамках існування нормативно-ціннісного порядку. Вибудова зв'язку із зовнішнім світом в контексті реалізації концепції символічного інтеракціонізму може виступати елементом процесу самоідентифікації. Ідентичність не існує сама по собі або сама в собі, оскільки становить результат і детермінована процесами соціальної взаємодії, тож застосування антропологічного підходу і правової антропології для вивчення даних питань є обумовленим.

За даного випадку, зважаючи на мою прихильність до ідей етатизму, будову сильної держави та ефективної інституційної системи, в якості наукового плюралізму пропонується для наукової дискусії розглянути питання щодо уведення у науковий дискурс поняття «**державна ідентичність**» з подальшою його інтерпретацією в якості політичної та правової категорії.

Актуальність уведення даного поняття корелює із необхідністю ревізії наукової уваги у правових дослідженнях проблематиці **політики державної безпеки**:

- визначення змісту *державних інтересів*, тобто тих інтересів, які має власно держава як особливий і складний організм;
- визначення *цінності держави*, а не лише національних цінностей;
- визначення *загроз саме державі* (а не загроз державній безпеці, як на це відзначено у тексті Стратегії забезпечення державної безпеки [7]);
- визначення засад *державності, державотворення*;
- уконституювання *суб'єктності Української Держави*;
- підкреслення державності та віковичного

потягу до формування саме держави в зміні назви нашої країни на «Українська Держава».

Ю. Шаповал із цього приводу справедливо відзначає: «Ступінь захищеності держави прямо пропорційний рівню її пізнаваності, міжнародної репутації, залучення до розв'язання ключових проблем сучасності» [8, с. 55].

Коли ми говоримо про *суб'єктність Української Держави*, виявляємо її чинники та ознаки, то передусім здійснюємо процес ототожнення розуміння поняття «суб'єкт міжнародних відносин» із тим реальним статусом, що має Україна. У більш широкому плані ми здійснюємо процес ототожнення міжнародної правосуб'єктності держави та інших суб'єктів міжнародного права.

Саме тому важко прийнято як цілісну позицію *О. Майбороди*, який у своїй праці, визначаючи цивілізаційну суб'єктність України, виявляє та досліджує не стільки Українську Державу та державність як цілісний феномен, а окремі її ознаки, як то: геополітичну та геоеконімічну суб'єктність, акцентуючи на необхідності упродовження «ендогенної парадигми, вивільняючись від одіозних рудиментів радянської цивілізації і піднімаючи свої традиційні культурні зразки до рівня конкурентоспроможності з культурами, якими уособлено процес глобалізації» [8, с. 81]. А сам цивілізаційний діалог даний вчений зводить до духовного переоблаштування і набуття українцями психологічних рис для рівноправної участі в діалозі цивілізацій. За усієї важливості та актуальності даної роботи, цікавих висновках та напрацюваннях, відмічу, що акцентованості на державній ідентичності в даному дослідженні не простежено та не встановлено, що додатково підкреслює актуальність звернення до даних питань.

Так само, у своїй монографії *М. Степико* досліджує вплив глобалізаційних процесів на існування та розвиток держав-націй, особистісну і колективну ідентичність, показуючи як позитивний вплив глобалізаційних процесів на існування національних держав, так і виклики, які вони породжують перед Вестфальською системою світоустрою. Автором особливу увагу приділено проблемам українського *національного будівництва*, які визначаються як поширенням космополітичних глобалізаційних практик, наростанням внутрішніх викликів українській національній ідентичності, так і гібридною агресією Росії проти України [9]. Натомість автор, акцентуючи увагу на національному будівництві, значно меншу частину свого наукового інтересу сфокусував на процесах державотворення, формування та розвитку Української Держави. Адже національне будівництво поза контекстом Української Держави є неможливим.

Наукове обґрунтування концепта «*державна ідентичність*» лежить в основі поєднання пра-

вових та політологічних досліджень, історії вчень про державу і право, міжнародного та конституційного права, безпекознавства, геостратегії, зокрема щодо змісту держави на сучасному етапі [8, с. 41-43]:

1) незалежна і суверенна держава виступає первинним суб'єктом міжнародного права;

2) держави посідають центральне місце в міжнародній системі, зосереджуючи у своїх руках основні засоби впливу на міжнародне життя;

3) лише держави можуть брати участь у будь-яких міжнародно-правових відносинах;

4) держава має право встановлювати дипломатичні відносини, укладати міжнародні договори та відстоювати свої інтереси шляхом звернення до міжнародних юрисдикційних органів;

5) держава здійснює дипломатичне представництво через підтримання дипломатичних відносин з іншими державами, договірну правоздатність сукупно із захистом своїх прав та законних інтересів шляхом звернення до мирних засобів розв'язання міжнародних спорів, зокрема до міжнародних судових та арбітражних органів.

Існує чималий доробок наукових досліджень, в яких авторами фактично розроблено основи до *концепції державної ідентичності*, і далі завдання полягає здебільшого в їх теоретичному та концептуальному оформленні, синтезі, а головне – практичній реалізації [10-12].

Ухвалюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада України передусім визначила його як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах [13]. Надалі положення Декларації були конкретизовані в інших нормативно-правових актах [14-15].

Зовнішнім виміром *державної ідентичності* виступає міжнародно-правове **визнання Української Держави**. Чимало етносів мають глибоку культуру, власну мову, традиції, але ж не мають держави. Глибокі праці з розмежування історичної та державної нації були здійснені ще за часів Г.В.Ф. Гегеля. Так само і Т. Гоббс у своїй роботі «Левіафан» дуже прискіпливо дослідив державу в якості складного механізму, надструктурованої організації, яка не може бути досягнута розумом і піддаватись редукціонізму. Адже спроби нівелювати державність і державу як інститут мають, з-поміж багатьох інших, свої докорінні причини: влада міжнародних і транснаціональних корпорацій має тренди до масштабування і сучасні держави – останній оплот захисту людини, уможливлення збереження її прав і свобод.

Наразі однією з причин війни РФ проти Української Держави є невизнання РФ за нашою країною права на самостійність і незалежність, а у більш широкому розумінні РФ відмовляє Українській

Державі в праві на державність, тобто **анігілює державну ідентичність**. Так звані концепції «денацифікації», «демилітаризації» мали справжньою метою знищення передусім української державності і Української Держави і планувалися для реалізації в рамках концепції *антиукраїнства* і *рашизму* [16-17].

За цього випадку *національна ідентичність* українців може лишатися, так само як і громадянська, але в межах, на думку архітекторів хаосу, підросійської України як зрабованої та зментальної частини єдиної імперії.

Інший аспект національної ідентичності – *діаспора*. В її рамках люди відчують зв'язок та належність до української нації, утім не відчують зв'язок саме з державою, саме тому мають громадянство іншої країни, тобто унаочнюють свій політико-правовий зв'язок із іншою державою.

За даних умов через застосування правничої герменевтики доходимо висновку, що не досить аргументованою є позиція українського законодавця, який, визначаючи поняття *громадянської ідентичності*, вказує на «закордонного українця, який стійко усвідомлює свій політико-правовий зв'язок із: 1) Україною; 2) українським народом; 3) громадянським суспільством» [1].

Наукова критика даного підходу ґрунтується на наступних авторських аргументах:

1) якщо виходити з класичного розуміння поняття *громадянства*, як юридично визначений, стійкий, необмежений у просторі політико-правовий зв'язок між особою і певною державою, що визначає їхні права та обов'язки, то лише той українець, який зберіг українське громадянство, але тимчасово проживає поза межами держави, підходить під дане визначення. Представники діаспори, які не мають українського громадянства, а мають громадянство іншої держави, під дане визначення не підходять;

2) використання терміну *«український народ»* є зрозумілим, але не точним, адже відповідно до усталеного праворозуміння *український народ* – це *громадяни України* всіх національностей. Утім, якщо вживати термін *«українська нація»*, то він є більш коректний і точний, адже даним терміном узвичаєно позначається спільнота етнічних українців як в Україні, так і поза її межами.

Ще один аспект національної ідентичності – *колабораціонізм* і взагалі контекст ведення війни РФ проти Української Держави. Під час війни чимало українців за національністю, які відчували належність до української нації з одного боку, не відчували належності, більше того заперечували державність України. Саме тому 1 розділ Особливої частини КК України було доповнено ст. 111¹ «Колабораціоністська діяльність», яка включає такі діяння *громадян України*:

– публічне заперечення громадянином України: 1) здійснення збройної агресії проти України; 2) встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України;

– публічні заклики громадянином України до: 1) підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора; 2) співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора; 3) невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України;

– добровільне зайняття *громадянином України* посади, не пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора;

– здійснення *громадянином України* пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння: 1) здійсненню збройної агресії проти України; 2) встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України; 3) уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України; 4) дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти;

– передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора.

Таким чином у фокусі наукової уваги мають перебувати не тези щодо обґрунтування політичних забаганок окремих осіб, а наукова теорія, в рамках якої чітко доводиться:

– необхідність збереження та плекання традиційних сімейних, родинних цінностей;

– згубність та деструктивність неолібералізму, популізму, вульгарного демократизму і пов'язаних із ним таких фонових явищ, як: мультикультуралізм, толерантність і політична коректність [18];

– занепад морального клімату і розкладення та фрагментація сталого культурного ладу і цивілізаційно-культурного ландшафту національних держав через сфокусовану імміграційну політику, спрямовану не на висококваліфіковані кадри (окрім країн англосаксонського світу);

– неправильна освітня політика, що унеможливила отримання якісної освіти мігрантами в європейських країнах і як наслідок унеможливила їхню соціалізацію;

– демографічна капітуляція західного світу [19, с. 241];

– невдала політика асиміляції мігрантів, поєднана із розмиттям національної культури, національного коду.

У своїй новій книзі відомий німецький аналітик *Тіло Сарацін*, продовжив започатковану ним у 2010 році важливу та коректну дискусію щодо нагальних соціальних і політичних питань нашого часу, передусім в контексті узасадничення державної ідентичності. Коли я навчався в University of Delaware у 2010 році, дана книга була однією з обов'язкових для вивчення та політичного аналізу. Підкреслю, що більшість прогнозів автора виправдалися: наслідки проблемної імміграції, яка була цілеспрямованою і заклала солідні підвалини до видержавлення багатьох країн, в поєднанні зі зниженням народжуваності титульного етноса та невдалою освітньою політикою стають дедалі помітнішими. Таким чином, без війни нині відбувається занепад західного світу: під загрозою стабільне процвітання та розвиток, соціальна справедливість (ніяким чином не плутати із рівністю) мир і стабільність суспільства. Когнітивна асиметрія в розумінні війни спричинила розрив психологічного та онто-генетичного зв'язку між розумінням причин та наслідків, через що війна трактувалася лінійно, тому «існування миру як відсутність війни» [20, с. 45] було ідентифіковано як один із нерівноважних станів але розвитку.

У новій книзі, яка вийшла друком у січні 2021 року німецькою мовою Тіло Сарацін вже не здійснює прогнозів, натомість пропонує конкретні контрзаходи щодо нової, більш розумної імміграційної політики у своїй останній книзі «Німеччина скасовує себе. Як ми наражаємо на небезпеку нашу країну». Підкреслю, що мовою оригіналу книга має наступну назву: «Deutschland schafft sich ab. Wie wir unser Land aufs Spiel setzen». Тобто як в назві самої країни «*Deutschland*», так і в подальшому термін держава не визначається терміном «*der Staat*» а наголошується саме на терміні «*Land*». Таким чином унаочнюється акцентування на територіальному чинникові, тобто територіальній цілісності, недоторканності державних кордонів, землі та території, на якій живуть і розвиваються німці [18].

Саме тому звернення мною уваги до питань змушування до акцентуації на *державницькому мисленні* має своє підґрунтя, що узасадничує меншовартість урізноманітнених концепцій бездержавності і позадержавності, малоросійства і холуйства. Державницьке мислення тяжіє до розуміння *Вітчизни*, яка сприймається як «національно-специфічне і віддзеркалюється в спостереженнях людей, їх почуттях і думках» [21, с. 22].

Адже як національна, так і громадянська ідентичність можуть існувати поза контекстом дер-

жави, як окремі самостійні елементи. Але лише в рамках державності дані сегментарні елементи можуть утворити єдність, що власно і спокутує до унормування максими про засаду творення національної держави, себто – **Української Держави**, ґрунтовне наукове обґрунтування назви нашої країни здійснено у відповідній авторській монографії [22, с. 70-81].

Відзначу і на те, що в колі окремих науковців з ІДП ім. В. М. Корецького (І. Кресіна, О. Стойко), а також ННІ КІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка (М. Дорошко, Н. Піпченко, О. Кондратенко) зустрів широку (без надання науково обґрунтованої аргументації) опозицію до даного підходу, яка спирається, начебто, на відсутність «*усталеної практики застосування такого терміна... визначеність назви держави в Конституції України*». Утім в моїй монографії, яка є першим в державі виданням, присвяченим дослідженню геостратегії сучасної Української Держави «Політичні засади геостратегії сучасної Української Держави» [22, сс. 71-73] наводиться доволі солідний перелік наукових видань, в тому числі і підрозділів НАН України, в працях яких чітко вживається термін «*Українська держава*» [23-26].

Натомість, всупереч думкам названих осіб, на становлення **Української держави** звертають свою увагу, окрім зазначених у моїй книзі, і автори роботи Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. В. Ф. Кураса НАН України, виданій у 2020 році [8, с. 4]. Також про Українську державу йдеться в енциклопедичному словнику з політології при визначенні поняття мовно-політичної ідентичності, де чітко відзначено, на «сприйняття Української держави як духовного і культурного центру» [3, с. 240].

Тож, зберігаючи логіку наукового дослідження, в усіх своїх наукових дослідженнях і дослідженнях моєї наукової школи для позначення назви нашої країни вживається назва «**Українська Держава**».

Контекстуально, схожу назву мають *Держава Ізраїль* та *Японська Держава*. Тож, якщо в контексті даної статті брати причини війни Ізраїльської держави проти Палестинської Автономії, то тут також офіційно стверджується неможливість визнання за палестинцями права на утворення власної держави. Ба більше: масштабується термін «*дегуманізація*», за яким офіційні особи уряду єврейської держави не визнають за палестинцями прав, що закріплені у загальній декларації прав і свобод людини і громадянина. Також окремі дослідники звертають увагу на застосування «*політики апартеїду*: жорсткої та впливової санкціонованої державою системної політики щодо нав'язування етнічної зверхності над палестинцями» [27]. Таким чином, національна ідентичність палестинців тією чи іншою мірою визна-

ється, утім державна ідентичність не має такого визнання. Водночас державна ідентичність, екстраполюючи думки З. Бжезинського, стає результатом усвідомлення населення доведеної до безпрецедентного ступеню соціальної несправедливості, його обурення злиденністю і зневагою до людської гідності.

За умови існування загальної, колективної та індивідуальної, інших видів ідентичності, на які згадується в науковій літературі [28-29], потрібно звертати увагу на критерії їх виділення, встановлювати зв'язки між суб'єктивною сферою самоусвідомлення і об'єктивними факторами, зокрема **міжнародно-правового визнання**.

Тож можу підтримати думки тих дослідників, зокрема О. Рафальського, які підкреслюють на необхідність розроблення комплексної моделі ідентичності [6, с. 47].

Підтримка Української Держави західним світом та іншими прогресивними країнами підкреслила передусім визнання **державної ідентичності**, існування не лише української нації, а й визнання права за нашою нацією на самовизначення та існування і розвиток в рамках самостійної та незалежної Української Держави.

Інший приклад: *Тайвань*. Офіційна позиція нашої держави полягає у тому, що: «Політика єдиного Китаю є загально визнаною. Ніхто не ставить під сумнів суверенітет Китаю над Тайванем: жоден із наших ключових партнерів ні в Європі, ні в Америці» [30]. Тобто, незважаючи на культурні відмінності, економічне зростання, різниця будови політичної системи **Тайвань не володіє державною ідентичністю**, оскільки щодо нього існує суверенітет Китаю, а інші держави не визнають Тайвань як окрему державу.

Під час формулювання **державної ідентичності** відбувається вираження уявлення про належність до Української Держави серед різних громадян, різних національностей. Адже коли йдеться, наприклад про «американську ідентичність», то йдеться про належність і отождолення себе передусім із державою США, меншою мірою з національними традиціями, культурою. Концепція мультикультуралізму не змогла бути реалізованою: гетто, поділ і сегментація проживання населення у певних районах за національною ознакою нівелюють ті дослідження, в яких йдеться про «американську національну ідентичність» [31], адже сучасний стан міграційної політики, рівень зубожіння населення, ступінь суперечностей та поділу населення за певними ознаками уможливають твердити, що рушійною силою дальшого розвитку для США виступатиме саме ствердження та дальше упровадження «**державної ідентичності**».

Висновки. Відтак, усвідомлення своєї приналежності до конкретної держави як втілення при-

таманної даній спільності властивостей, а також міжнародно-правове визнання держави іншими країнами виступає головними ознаками державної ідентичності. Також слід звертати увагу і на онтологічний вимір: ставлення держави до самої себе, здатність до самостійного вироблення та втілення в життя власної геостратегії, реалізації власного стратегічного курсу держави і власної стратегічної політики. Здатність держави до гарантування власними силами та потенціалом конституційного ладу, забезпечення недоторканності державного кордону та територіальної цілісності, ефективного функціонування об'єктів стратегічної інфраструктури – є ознаками державної ідентичності.

Застосування методології антропології уможливило виявити інтеракціоністську природу ідентичності і як *процесу* і як *результату* обумовленої взаємодії із соціальною системою. Водночас застосування безпекознавчого підходу уможливило сфокусувати дослідницький ракурс на питаннях безпосередньо політики державної безпеки як засади реалізації державної ідентичності. Розуміння унікальності державної ідентичності призводить до нового бачення та розуміння проблем глобалізації, мультикультуралізму, ескалації впливу транснаціональних корпорацій та інших чинників, які можуть негативно впливати на державність, а отже мінімізувати та розмити останній бар'єр, що захищає людину, її права та свободи в глобалізованому і почасти несправедливому жорстокому світі.

Складові державної ідентичності мають строкатий характер і в статті доведено, що повною мірою ані національна, ані громадянська, ані культурна, ані мовно-політична ідентичності не можуть бути розвинені поза контекстом державної ідентичності, яка, інтегруючи в собі потенціал кожного з перелічених видів ідентичності, включаючи потенціал стратегічних комунікацій, формує умови для гарантованої реалізації кожної з них окремо. Державна ідентичність найбільш повно втілює органічний баланс національної, громадянської, культурної ідентичності як різних форм колективного кофункціонування та збалансованого сталого розвитку.

Формуванню концепції державної ідентичності будуть заважати. І це очевидно. Адже державна ідентичність закладає засади нової ідеології, методологічно та когнітивно завершує світоглядні дискусії щодо беззмістовного процесу мультикультуралізму, вульгарної та однобічної асиметричної толерантності, національної зневаги до окремих державних інституцій та інституційної системи на користь інтересам транснаціональних корпорацій.

Але шлях боротьби, в тому числі і у світоглядній сфері, є природним, адже в рамках **державної ідентичності** уможливується творення гену та

коду Українців, їхнє самозбереження на засадах: самоаналізу, самодисципліни, самоосвіти, самовдосконалення.

У рамках дальшого розвою пропонуваної в даній статті концепції «державної ідентичності» слід враховувати існуючий в рамках інших теоретичних досліджень підхід, за якого розрізняють зовнішній і внутрішній вимір ідентичності. Важливими виступають дослідження принципів утвердження державної ідентичності: ефективність, законність, справедливість.

Важливим подальшими компонентами наукового дослідження запропонуваної в даній статті концепції «державної ідентичності» мають

виступати: геостратегічна ідентичність, національна самосвідомість і національний менталітет, історична пам'ять і національний характер, ген та код українця, національні традиції, національна віра, міфи. Іншим, але не менш важливим пластом досліджень виступає вивчення таких елементів, як: єдність і соборність, недоторканність державних кордонів і територіальна цілісність, спільність історичної долі, усталеність державної мови, конституційний лад, що ґрунтується на принципі розподілу влади.

Дана стаття – запрошення всім тим, хто володіє державницьким мисленням, до творення нової Української Держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України 13 грудня 2022 року № 2834-IX.
2. Філософський енциклопедичний словник ; за ред. В. І. Шинкарука / НАН України, Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ : Абрис, 2022. 744 с.
3. Політологія : навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації ; за наук. ред. д-ра політ. наук Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. 779 с.
4. Політологічний словник : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. М. Ф. Головатого, О. В. Антоноука. Київ : МАУП, 2005. 792 с.
5. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В. П. Горбатенка : за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
6. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
7. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022.
8. Суб'єктність України в сучасному світі: оцінки, стратегії, прогнози. Аналітична доповідь ; за ред. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с.
9. Степико М. Т. Українська ідентичність у глобалізованому світі : *монографія*. Харків : Майдан, 2020. 258 с.
10. Україна – європейська країна / Нац. музей історії України ; авт.-уклад. С. Чайковський. Київ : Балтія Друк, 2015. 121 с.
11. Україна: хронологія розвитку / автори, кер. проекту: А. В. Толстоухов, В. О. Зубанов ; редкол.: В. А. Смолій та ін. Київ : Кріон Т. 5, кн. 2 : Новітня історія. 1917-2010 рр. Кн. 2. 1945-2010 рр. / уклад.: О. О. Григор'єва, Л. Ю. Нескромнюк, М. Г. Белік. 2012. 528 с.
12. Правове забезпечення державного суверенітету України : *монографія* / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юрид. думка, 2011. 300 с.
13. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.
14. Постанова Верховної Ради Української РСР «Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх зносин». *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 5.
15. Про правонаступництво України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 617.
16. Ліпкан В. А. Антиукраїнство: новітній концепт політичної науки. *Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики*: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами XII Міжнародної науково-практичної конференції (28 березня 2024 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Частина 1. Серія «Сектор безпеки України». Вип. 47. Редкол.: А.П.Гетьман, Белов Д.М., Т.О.Коломоєць, Ю.В.Мех, В.Я.Настюк, Р.В.Шаповал та ін. Харків: Друкарня Мадрид, 2024. С. 105-115.
17. Ліпкан В. А. Рашизм. URL: <https://www.lipkan.com/rashizm/>.
18. Thilo Sarrazin. Deutschland schafft sich ab. Wie wir unser Land aufs Spiel setzen. Munchen : Langen – Mueller Verlag, 2021. 512 s.
19. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження) / В. Кремень, В. Ткаченко. 2-ге вид., допов. Київ : Т-во «Знання» України, 2013. 471 с.

-
20. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : *монографія*. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
21. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. Київ : Довіра ; Генеза, 1996. 942 с.
22. Ліпкан В. А. Політичні засади геостратегії сучасної Української Держави. *монографія*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. 830 с.
23. Бостан С. К. Форма правління незалежної Української держави: етапи розвитку, проблеми, перспективи. *Форум права*. 2011. № 2. С. 103–110.
24. Бостан С. К. Еволюція змісту форми правління української незалежної держави. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2002. № 4. С. 3–11.
25. Сахань О. Політична модернізація української держави як чинник запобігання деструктивності влади. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2015. №3 (26). С. 121–137.
26. Матвієнко В. М. Політика УНР та Української Держави щодо новопосталих державних утворень на території колишньої Російської імперії (1917–1921 рр.) : дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.02. Київ, 2003. 435 с.
27. Andrew Mitrovica Get this straight, Western media: Palestinians aren't sub-human. Dehumanisation of Palestinians is as central to Israel's war strategy as the deadly missiles it wields. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/10/get-this-straight-western-media-palestinians-arent-sub-human>
28. Нагорна Л. Національна ідентичність в Україні. Київ : НАН України; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2002. С. 22–23.
29. Розумний М. Концептуальні засади політики ідентичності в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2011. № 2 (19). С. 25–32.
30. Політика єдиного Китаю є загальновізною: Кулеба – про позицію України щодо Тайваню. URL: <https://tsn.ua/svit/politika-yedinogo-kitayu-ye-zagalnoviznanoyu-kuleba-pro-poziciyu-pekina-schodo-tayvanu-2628237.html>.
31. Зазуляк З. Американська ідентичність: глобальний вимір. SHV. 2016. Випуск 2, Номер 2. С. 19-23. doi. org/10.23939/shv2016.02.019.